proLékaře.cz | 24.11.2026

Tomáš Baťa,
podpůrce moderních trendů ve zdravotní péči, se zařadil mezi dlouhověké

J. Rybka

Nedávno oslavil na Pražském hradě náš významný zlínský rodák pan Tomáš Baťa junior významné životní jubileum – 90. narozeniny. Dnes je pojem BAŤA známý téměř v celém světě. Moji prarodiče i rodiče, tak jako i já, jsme měli to štěstí, že jsme se mohli s Tomášem Baťou seniorem (zakladatelem) i s panem Tomášem Baťou juniorem (pokračovatelem) setkávat. Kořeny obou rodin lze hledat ve starém Zlíně, a to byl asi důvod, proč jsem také nasákl proslulým baťovským fluidem, které ve Zlíně, kde po celý svůj život pracuji, po všechna ta léta přetrvávalo. Vždyť cítit se „baťovcem“ nemá nic společného s tím, zda někdo u Baťů pracoval, nebo ne.

Dovolte mi proto, abych se jako lokální patriot zmínil o osobnosti pana Tomáše Bati juniora i o některých myšlenkách obou našich světově uznávaných osobností především ve vztahu k jejich sociálně zdravotní politice, ale nejenom k ní. Tomáš Baťa byl vychován a celý život se řídil prostým faktem, že lidské znalosti a vědění jsou jediným zdrojem kapitálu a jedinou produktivní silou.

Lidé neznalí Baťova způsobu života a mnohdy hodnotící oslnivou dráhu jeho úspěchů byli nakloněni připisovat tento úspěch nějakým šťastným okolnostem a náhodám. Ve skutečnosti však Baťa byl vždy tam, kde čekala příležitost a vybíral si nejnesnadnější úkoly a problémy. Sám říkal: „Ničeho na světě jsem nenabyl lehce, každá věc mě stála nejtvrdší práci. Nehledejte lehké cesty, ty hledá tolik lidí, že se po nich nedá dojít nikam“.

Tak, jak nesmlouvavý byl sám k sobě, byl náročný i na své zaměstnance. Jeho filozofií ale bylo, že spokojený zaměstnanec bude pracovat lépe než nespokojený, a tato filozofie vedla k tomu, že myslel i na rodinu, bydlení, vzdělávání i zdraví.

Úsilí o zachování fyzického i duševního zdraví vedlo nutně k poznatku, že každé velké město potřebuje také zdravotnické zařízení.

Baťa si toho byl plně vědom a už v roce 1924 bylo vybudováno zdravotně sociální oddělení a 1925 Dům sociální péče. Tato zařízení byla doplněna psychotechnickou laboratoří, která přidělovala nově přijaté zaměstnance k takové práci, která byla přiměřená jejich tělesným a duševním schopnostem. Pracovníci všech potravinářských oborů se museli podrobit ještě před pozdějšími zákonnými ustanoveními zdravotnímu vyšetření. Díky všem těmto opatřením ztratil na Zlínsku střevní tyfus svou endemickou povahu. Jiný potěšující výsledek byl, že v roce 1931 se Zlín zařadil mezi města s nejnižší úmrtností na TBC.

Určujícím podnětem ke vzniku nemocnice ve Zlíně se stal Baťův dar 1 milionu korun v roce 1926. Ve stejném roce pak vyšel inzerát ve Věstníku českých lékařů na místo vedoucího lékaře nemocnice: „Firma Baťa hledá mladého, energického lékaře s nejlepšími chirurgickými, gynekologickými a rentgenologickými znalostmi, který je zároveň schopen vybudovat moderní závodní nemocnici s veškerými vymoženostmi dnešní doby“. Baťa měl šťastnou ruku a na místo pozdějšího ředitele vybral MUDr. Bohuslava Alberta – potomka slavného vídeňského lékaře, žáka profesora Rudolfa Jedličky.

Ve svých názorech na otázky zdravotnictví byl MUDr. Bohuslav Albert velmi moderní a značně radikální. Jeho cílem bylo vybudování moderního ústavu – nemocnice, která se stane současně střediskem a osou celé sociálně-zdravotní péče velkého průmyslového centra. Už tenkrát prosazoval kolektivní týmovou lékařskou práci a úzkou spolupráci s privátními lékaři. Jeho cílem, který se mu později zcela zdařil, bylo odstranění nešťastného dualismu – oddělení preventivní a zdravotnické péče.

Ředitel MUDr. B. Albert vytvořil se svými konzultanty architektonický plán, který byl navržen akademickým architektem Františkem Lidia Gahurou.

Foto 1. Zlínský kongres Pokroky ve farmakoterapii – čestné předsednictví včetně pana Bati a jeho choti Sonji.

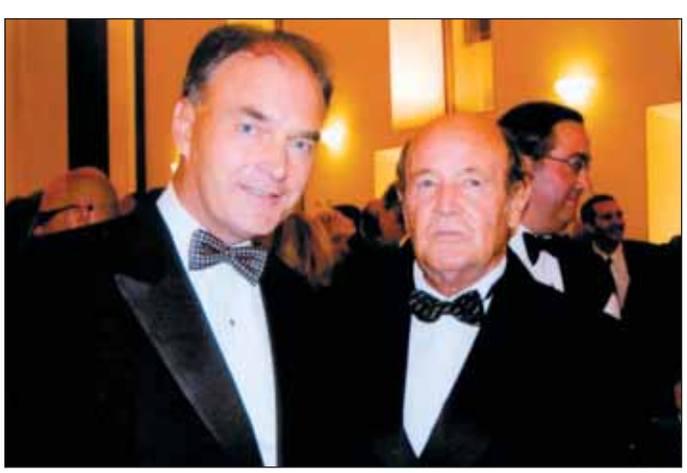

Foto 2. Třetí generace dynastie Baťů Thomas Bata – nynější šéf obuvnického imperia firmy Bata – a prof. Rybka.

proLékaře.cz | 24.11.2026

Foto 3. Slavnostní proslov Tomáše Bati juniora – Pražský hrad 17. září 2004.

9. dubna roku 1927 bylo započato s pracemi na výstavbě Baťovy nemocnice (BN) a první pacient byl do ní přijat již 21. listopadu 1927 (dokumentárně doloženo).

Správu a financování BN vykonával Baťův podpůrný fond. Zajímavý byl vícesložkový systém financování a bylo by jistě přínosem, kdyby ho české zdravotnictví dokázalo využít. Uskutečňoval se z přímých plateb nemocných, z náhrad honorářů od Okresní nemocenské pojišťovny, z výnosů vlastního hospodaření a z Baťova podpůrného fondu.

Dr. B. Albert kladl zvláštní důraz na publikační činnost lékařů, pracujících v BN. Na jednotlivých odděleních existovaly seznamy přednáškové a publikační činnosti a v mnohém předběhl dobu. Mimo jiné založil i tradici zlínských kongresů a už v roce 1934 zorganizoval ve Zlíně mezinárodní nemocniční kongres – pak následovaly kongresy sociálního lékařství a další odborné akce. Na tuto tradici později navázaly poválečné a současné zlínské kongresy. To byla krátká exkurze do historie zlínského zdravotnictví, které je trvale spojeno se jménem Baťa a nyní je jen na nás, abychom úroveň BN udrželi a pokračovali ve stejném duchu, který byl vtisknut dr. B. Albertem a T. Baťou.

I když po roce 1948 muselo jméno Baťa z názvu nemocnice zmizet, stejně jako pamětní deska na vstupní budově, připomínající její založení, podařilo se nám společným úsilím, že jsme mohli v roce 1990 přivítat pana Tomáše Baťu juniora při slavnostním aktu odhalení nové desky a obnovení názvu Baťova nemocnice.

Pan Tomáš Baťa se živě zajímal o problematiku zdravotnictví, ke kterému měl také velmi blízko. Jeho manželka, paní Sonja, byla po mnoho let v dozorčí radě Toronto General Hospital. Už v té době jsme občas probírali otázky zdravotnictví a pan Baťa přišel s návrhem, že by Baťovu nemocnici mohli navštívit kanadští odborníci. Svoji myšlenku, jak je mu koneckonců vlastní, také uskutečnil, a je třeba konstatovat, že rady, které tito odborníci vyslovili, byli velmi podnětné a mají obecnou platnost dodnes.

Samozřejmě že problematika našeho a kanadského zdravotnictví je poněkud odlišná. V Kanadě musí zdravotnické zařízení plnit náročné zdravotnické úkoly, ale musí také ekonomicky prosperovat, ať už se jedná o státní nebo privátní instituce. Pravidla mají stejná. Při pražské oslavě devadesátin pana Bati jsem měl možnost na toto téma hovořit s bývalým kanadským ministrem zdravotnictví (slavným krasobruslařem panem Jelínkem).

Vzájemná spolupráce s panem Baťou se pozvolna vyvíjela, a bylo tedy přirozené, že jsme ho požádali o záštitu nad kongresy Pokroky ve farmakoterapii, které tradičně už po mnoho let ve Zlíně organizujeme. Nesmírně nás potěšilo, že pan Baťa nebral tuto záštitu jako formalitu, ale opakovaně na naše kongresy osobně zavítal (některé fotografie to dokumentují včetně snímku, na kterém je i s paní Sonjou a představiteli nejen zlínských, ale i celostátních zdravotnických institucí).

Vyznamenáním a ctí pro nás bylo, když minulý rok oslavil pan Tomáš Baťa junior své 89. narozeniny nejen účastí na kongresu, ale také srdečným a neformálním setkáním v Baťově vile se zástupci předních lékařských společností v čele s prof. MUDr. Jaroslavem Blahošem, DrSc. – prezidentem World Medical Association a prezidentem České lékařské společnosti J. E. Purkyně. Atmosféra tohoto večera byla velice srdečná a pan Baťa si i s paní Sonjou notovali u tradiční moravské cimbálovky.

O nesmírné vitalitě, optimismu a dobré pohodě svědčí i skutečnost, že i přes handicap, kterým se stalo zranění nohy, nastoupil k prestižnímu utkání v tenisu, při kterém na jedné straně kurtu stálo 160 let (pan Baťa, 89 let – prof. Rybka, 71 let) proti tenisovému mládí. A i když mohl odehrát míčky jen symbolicky, byl to pro nás všechny zážitek.

Letošní 90. narozeniny byly příležitostí, aby popřály panu Baťovi na pražském hradě na slavnostní večeři konané pod záštitou pana prezidenta Václava Klause nejen politické špičky, ale také přátelé ze Zlína, řada spolupracovníků z baťových závodů z celého světa a celá početná rodina pana Bati. Byl to pro všechny mimořádný zážitek nejen celou atmosférou Španělského sálu a přítomností pana prezidenta, ale projevy úcty a lásky, které bylo možné cítit z každého stisku ruky a blahopřání. A když na závěr nastoupily na pódium 3 dcery a syn pana Bati společně se svými partnery a vnuky, aby procítěně pronesli svoje přání a společně s celým sálem zazpívali „happy birthday“, nebraly ovace konce. Pan Baťa na závěr bez přípravy poděkoval v krásném projevu všem a dokázal, že slavný výrok G. B. Shawa „že stárnutí je zlozvyk, na který skutečně zaměstnaní lidé nemají čas“, je plně opodstatněný.

Všichni bychom byli rádi a přáli bychom si, aby se pan Tomáš Baťa junior dožil přinejmenším oněch proslulých baťovských 99 let.

prof. MUDr. Jaroslav Rybka, DrSc.

Diabetologické centrum – WHO CC
Baťovy krajské nemocnice Zlín

www.vnitrnilekarstvi.cz